

Педагогічна спадщина Н. Ф. Засенко охоплює важливу ділянку вітчизняної спеціальної педагогіки, збагачує її цінними даними, які можуть бути творчо використані і при розв'язанні сучасних актуальних проблем галузі.

За сумлінну працю Н. Ф. Засенко нагороджена численними відзнаками, серед яких: «Відмінник народної освіти», «Отличник просвещения СССР», медалями «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», «За трудовую доблесть», «Ветеран труда», «А. С. Макаренка» та грамотами МОН України, інших відомств та організацій.

Світлана Литовченко

ЗАТРИМКА МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ – порушення мовлення у дітей віком до трьох років з нормотиповим вербальним і невербальним інтелектом. ЗМР характеризується уповільненням темпу мовленнєвого розвитку, практичною відсутністю мовлення та заміною його жестами, мімікою, пантомімікою. ЗМР потрібно відрізнати від затримки психічного розвитку та загального недорозвитку мовлення (див. Загальний недорозвиток мовлення, Затримка психічного розвитку).

ЗМР на стадії «дитячих слів» характеризується тим, що діти у спілкуванні використовують окремі склади, звуконаслідування, лепетні слова, які фіксуються в їхньому мовленні на досить тривалий час і можуть вживатись упродовж усього дошкільного дитинства.

ЗМР на стадії емоційного спілкування проявляється в тому, що дитина спілкується винятково емоційно-мімічними засобами.

ЗМР на стадії називання виражається тим, що малюк спілкується за допомогою вказівного жесту, показуючи всі навколишні предмети, які його зацікавили. Дієслова в активному дитячому словнику практично відсутні.

ЗМР у вигляді відсутності інтересу до спілкування проявляється в тому, що дитина буває настільки захоплена своєю діяльністю (предметною, ігровою тощо), що в цей момент не реагує на звернене до неї мовлення. Цю ЗМР потрібно диференціювати з порушеннями слуху та аутизмом (див. Аутизм, Порушення слуху).

Корекційно-попереджувальний вплив при ЗМР передбачає проведення роботи з розвитку імпресивного мовлення (див. Мовлення), складо-ритмічної, ритміко-інтонаційної структур, удосконалення моторних передумов артикуляції (див. Артикуляція), слухового немовленнєвого гнозису, формування вербальних засобів комунікації.

Лит.: 1. Рібіун Ю. В. Мовленнєві намистинки для маленької дитинки: навч.-метод. посіб. К.: Літера. 2010. 160 с.

Юлія Рібіун

ЗАТРИМКА ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ (ЗПР) – порушення нормального темпу психічного розвитку, коли окремі психічні функції (пам'ять, увага, мислення, емоційно-вольова сфера) відстають у розвитку від прийнятих психологічних норм для цього віку. Все це проявляється у зниженні навчально-пізнавальної діяльності та соціальної адаптації загалом. Можна виділити чотири клініко-психологічних синдроми, які визначають недоли-